

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Одеська національна академія харчових технологій

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Економічна діагностика»

Вибіркова навчальна дисципліна

Мова навчання – українська

Освітньо-професійна програма: Економіка підприємства

Код та найменування спеціальності: 051 «Економіка»

Шифр та найменування галузі знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Ступінь вищої освіти: магістр

Розглянуто, схвалено та затверджено
Методичною радою академії

ОДЕСА – 2021

РОЗРОБЛЕНО ТА ЗАБЕЗПЕЧУЄТЬСЯ: кафедрою економіки промисловості
Одеської національної академії харчових технологій

РОЗРОБНИК: Кулаковська Т.А., доцент кафедри економіки промисловості, канд.
екон. наук, доцент

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри економіки промисловості
Протокол від 24 лютого 2021 року № 13

Завідувач кафедри _____ ПІДПИСАНО _____ (Павлов О.І.)

Розглянуто та схвалено методичною радою зі спеціальності 051 «Економіка»
Протокол від 26 лютого 2021 року № 7

Голова Ради _____ ПІДПИСАНО _____ (Павлов О.І.)

Гарант освітньої програми _____ ПІДПИСАНО _____ (Павлов О.І.)

Розглянуто та схвалено Методичною радою академії
Протокол від 31 березня 2021 року № 3

Секретар Методичної ради академії _____ ПІДПИСАНО _____ (Мураховський В.Г.)

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка.....	4
1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Компетентності, які може отримати здобувач вищої освіти.....	4
1.3. Міждисциплінарні зв'язки.....	5
1.4. Обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС.....	5
2. Зміст дисципліни:.....	5
2.1. Програма змістовних модулів.....	5
2.2. Теми практичних занять.....	8
2.3. Зміст самостійної роботи.....	8
3. Критерії оцінювання результатів навчання.....	9
4. Інформаційне забезпечення.....	10
4.1. Основна література.....	10
4.2. Додаткова література.....	11
4.3. Методичне забезпечення.....	12
4.4. Електронні ресурси.....	12

1. Пояснювальна записка

1.1 Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Економічна діагностика» є надання знань про методичний апарат та інструментарій економічної діагностики стану підприємства з урахуванням впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати сучасні методичні підходи до економічної діагностики підприємства з метою забезпечення ефективного управління підприємством.

вміти давати кількісну характеристику та робити якісну ідентифікацію стану підприємства.

Програма вивчення дисципліни «Економічна діагностика» складена відповідно до місця та значення дисципліни за структурно-логічною схемою, передбаченою освітньо-професійною програмою підготовки магістра за напрямом 051 «Економіка».

1.2. Компетентності, які може отримати здобувач вищої освіти

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Економічна діагностика» здобувач вищої освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені в [Стандарті вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка» й освітньо-професійній програмі «Економіка підприємства»](#) підготовки магістрів.

Загальні компетентності:

- ЗК1.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК2.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК3.** Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
- ЗК4.** Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК6.** Здатність розробляти та управляти проектами.
- ЗК7.** Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- ФК2.** Здатність до професійної комунікації в сфері економіки іноземною мовою.
- ФК5.** Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.
- ФК6.** Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.
- ФК7.** Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.
- ФК8.** Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.
- ФК10.** Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

ФК11*. Здатність планувати і розробляти проекти у сфері економіки, здійснювати її інформаційне, методичне, матеріальне.

Програмні результати навчання:

ПРН2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

ПРН5. Дотримуватися принципів академічної доброчесності.

ПРН11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.

ПРН13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

ПРН14. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

1.3 Міждисциплінарні зв'язки

Попередні: «Економіка підприємства», «Методика економічного аналізу діяльності підприємства», «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків», «Бюджетування і контролінг».

Наступні: «Проекти розвитку компаній», «Конкурентоспроможність підприємств».

1.4 Обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЕКТС

Навчальна дисципліна викладається на першому курсі у першому семестрі. Кількість кредитів – 3, годин – 90.

Аудиторні заняття, годин	Всього	лекції	практичні
денна	30	18	12
заочна	12	8	4
Самостійна робота, годин	Денна – 60		Заочна – 78

2. Зміст навчальної дисципліни

2.1 Програма змістовних модулів:

№ лекції Денна / заочна	Назва змістового модуля, назва теми лекції та її короткий зміст	Кількість годин Денна / заочна
1	2	3
Змістовний модуль 1. Діагностика як інструмент забезпечення ефективного функціонування та розвитку підприємства у конкурентному середовищі		

№ лекції Денна / заочна	Назва змістового модуля, назва теми лекції та її короткий зміст	Кількість годин Денна / заочна
1	2	3
Тема 1. Предмет та завдання дисципліни «Економічна діагностика»		1/0,5
1/1	Економічна діагностика: її сутність, класифікація та ознаки. Визначення необхідності діагностики підприємства в сучасних умовах, предмета дослідження дисципліни, та основних задач проведення діагностики на підприємстві.	
Тема 2. Діагностика конкурентного середовища підприємства		2/1
1-2/ 1	<p>Конкурентне середовище підприємства: умови його формування та чинники впливу. Методика діагностики конкурентного середовища. Оцінка конкурентоспроможності держави, галузі, регіону, підприємства.</p> <p>Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності держави. Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості держави. Оцінка конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості України та її регіонів.</p> <p>Оцінка конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості галузей промисловості. Методи оцінки конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості окремих підприємств.</p>	
Тема 3. Оцінка конкурентоспроможності підприємства та продукції підприємства		2/1
2-3/ 1-2	<p>Методичні підходи до оцінки конкурентного потенціалу підприємства. Метод аналізу ієрархій (МАІ). Метод факторного аналізу. Метод «ланцюжка цінностей». Методичний підхід до оцінки конкурентного потенціалу підприємства по методу многокутника конкурентоспроможності (метод «профілів» конкурентоспроможності). Метод семантичного позиціонування. Аналіз можливостей конкурентів.</p> <p>Методичний підхід до оцінки конкурентного потенціалу підприємства та конкурентоспроможності продукції підприємства по методу теорії ефективної конкуренції.</p> <p>Методичний підхід до оцінки конкурентного потенціалу підприємства та конкурентоспроможності продукції підприємства по методу «Дельфі». Метод оцінки конкурентного потенціалу І. Герчикової.</p>	
Тема 4. Діагностика майна і ринкова ціна підприємства		2/0,5
4/2	<p>Причини проведення оцінки майна підприємства та оцінки підприємства як бізнесу. Поняття «вартість», які застосовуються в цілях оцінки.</p> <p>Опис бізнесу, збір и аналіз внутрішній и зовнішній інформації для проведення оцінки підприємства або бізнесу. Методологія оцінки вартості підприємства. Метод дисконтованих грошових потоків.</p> <p>Метод капіталізації доходів. Порівняльний підхід до оцінки вартості підприємства. Витратний підхід до оцінки бізнесу. Метод вартості чистих активів підприємства. Метод ліквідаційної вартості.</p>	
Тема 5. Фінансова діагностика		3/2
4-5 / 3	<p>Експрес-діагностика фінансового стану підприємства. Факторні моделі оцінки фінансового стану підприємства. Двох факторна модель оцінки імовірності банкрутства підприємства.</p> <p>Методичний підхід до оцінки імовірності банкрутства при застосуванні Z-рахунка Альтмана. Метод рейтингової оцінки фінансового стану підприємства.</p>	

№ лекції Денна / заочна	Назва змістового модуля, назва теми лекції та її короткий зміст	Кількість годин Денна / заочна
1	2	3
	<p>Модель Дюпона. Загальна діагностика ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства.</p> <p>Оцінка ефективності управління основною діяльністю підприємства. Оцінка ефективності управління інвестиційної діяльністю підприємства. Оцінка ефективності управління фінансовою діяльністю підприємства. Факторний аналіз динаміки рентабельності власного капіталу (згідно методу ланцюгових підстановок).</p>	
Змістовий модуль 2. Фінансова стратегія управління підприємством. Діагностика потенціалу та економічної безпеки підприємства		
Тема 6. Комплексне управління поточними активами і поточними пасивами		2/1
6/3	<p>Чистий оборотний капітал і поточна фінансова потреба підприємства. Управління основними елементами оборотних коштів. Завдання оперативного управління оборотними активами і пасивами. Фактори, що впливають на величину поточної фінансової потреби. Суть спонтанного фінансування. Формування політики комплексного управління поточними активами та поточними пасивами. Управління грошовими активами.</p>	
Тема 7. Фінансова стратегія управління підприємством. Дивідендна політика.		2/1
7/4	<p>Фінансова стратегія підприємства, її роль та місце у загальній стратегії. Матриці фінансових стратегій фірми. Класичні теорії виплати дивідендів. Теорія незалежності дивідендів. Теорія переваги дивідендів. Теорія мінімізації дивідендів. Сигнальна теорія дивідендів. Теорія відповідності дивідендної політики складу акціонерів Підходи до формування дивідендної політики.</p>	
Тема 8. Діагностика потенціалу підприємства		2/0,5
8/4	<p>Сутність, основні характеристики та складові виробничого потенціалу підприємства. Оцінка стану та використання виробничого потенціалу підприємства. Оцінка стану використання виробничого потенціалу.</p>	
Тема 9. Діагностика економічної безпеки підприємства		1/0,5
9/4	<p>Характеристика економічної безпеки підприємства. Інструментарій оцінки рівня економічної безпеки підприємства. Механізми забезпечення належної економічної безпеки підприємства.</p>	
Тема 10. Діагностика корпоративної культури підприємства		1/-
9/4	<p>Місце економічної культури у загальній культурі суспільства. Підходи до визначення корпоративної і організаційної культури. Ієрархія організаційної культури. Характеристики, які визначають організаційну культуру. Типи організаційної культури.</p>	
Усього		18/8

2.2 Теми практичних занять

Номер модуля/ теми	Номер заняття	Теми практичних занять	Кількість годин	
			Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1/1-2	1	«Діагностика конкурентного середовища підприємства». Усне та тестове опитування за темою. Розв'язання ситуації по темі.	2	0,5
1/3	2	Усне та тестове опитування і розв'язання задач за темою «Оцінка конкурентоспроможності підприємства та продукції підприємства»	2	0,5
1/4	3	Тестове опитування за темою і розв'язання ситуації за темою «Діагностика майна і ринкова ціна підприємства»	2	0,5
1/5	4	Усне та тестове опитування і розв'язання задач за темою «Фінансова діагностика»	2	0,5
2/6-7	5	Усне та тестове опитування і розв'язання ситуації за темою «Комплексне управління поточними активами і поточними пасивами» та «Фінансова стратегія управління підприємством. Дивідендна політика»	2	1
2/8-10	6	Тестове опитування і розв'язання ситуації за темою «Діагностика виробничого потенціалу підприємства» та «Діагностика економічної безпеки і культури підприємства»	2	1
		Всього годин	12	4

2.3 Зміст самостійної роботи

№ з/п	Види навчальної діяльності	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1	Опрацювання лекційного матеріалу	9	16
2	Підготовка до практичних занять	6	2
3	Опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції	3	2
4	Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань	30	30
4.1	Зробити аналіз конкурентоспроможності _____ галузі промисловості України. Дослідити стан конкурентної боротьби у _____ галузі.	20	20
4.2	На основі даних підприємства (прикласти дані за будь-які два роки: Баланс підприємства і Звіт про фінансові результати), провести з використанням моделі Дюпона методом ланцюгових підстановок, фінансову діагностику компанії. Пояснити процеси, що відбуваються в компанії, виявити резерви, недоліки і запропонувати відповідні рекомендації.	10	10

№ з/п	Види навчальної діяльності	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
5	Підготовка до підсумкового тестування	12	28
Разом з дисципліни		60	78

3. Критерії оцінювання результатів навчання

Види контролю: поточний, підсумковий (диф. залік).

Нарахування балів за виконання змістовного модулю

Види роботи, що підлягають контролю	Оцінні бали		Форма навчання					
	min	max	денна			заочна		
			Кількість робіт, одиниць	Сумарні бали		Кількість робіт, одиниць	Сумарні бали	
1 семестр								
ЗАЛІКОВИЙ КРЕДИТ 1								
Змістовий модуль 1. Діагностика як інструмент забезпечення ефективного функціонування та розвитку підприємства у конкурентному середовищі								
Робота на лекціях	1	2	5	5	10	3	3	6
Виконання лабораторних робіт	-	-	-	-	-	-	-	-
Робота на практичних заняттях	4	7	4	16	28	1	4	7
Виконання індивідуальних завдань	9	16	2	19	32	2	19	32
Опрацювання тем, не винесених на лекції	-	-	-	-	-	-	-	-
Підготовка до лабораторних / практичних занять	-	-	-	-	-	-	-	-
Проміжна сума	-	-	-	40	70	-	26	45
Модульний контроль 1 (колоквіум)	20	30	1	20	30	1	34	55
Контроль результатів дистанційного модулю	-	-	-	-	-	-	-	-
Рейтинг за творчі здобутки студентів	-	-	-	-	-	-	-	-
Оцінка за змістовий модуль 1				60	100		60	100
Змістовий модуль 2. Фінансова стратегія управління підприємством. Діагностика потенціалу та економічної безпеки підприємства								
Робота на лекціях	1	2	4	4	8	1	1	2
Виконання лабораторних робіт	-	-	-	-	-	-	-	-
Робота на практичних заняттях	4	7	2	8	14	1	4	7

Види роботи, що підлягають контролю	Оцінні бали		Форма навчання					
			денна			заочна		
	min	max	Кількість робіт, одиниць	Сумарні бали		Кількість робіт, одиниць	Сумарні бали	
				min	max		min	max
Виконання індивідуальних завдань	-	-	-	-	-	-	-	-
Опрацювання тем, не винесених на лекції	10	15	1	8	18	1	15	31
Підготовка до лабораторних / практичних занять	-	-	-	-	-	-	-	-
Проміжна сума	-	-	-	20	40	-	20	40
Модульний контроль 2 (колоквіум)	40	60	1	40	50	1	40	50
Контроль результатів дистанційного модулю	-	-	-	-	-	-	-	-
Рейтинг за творчі здобутки студентів	-	10	1	-	10	1	-	10
Оцінка за змістовий модуль 2				60	100		60	100
Разом з дисципліни				60...100			60...100	

4. Інформаційні ресурси

4.1 Основна література

1. Андросова Т.В. Оцінка конкурентоспроможності підприємств ресторанного господарства: монографія / Андросова Т.В., Власова Н.О., Михайлова Н.В., Круглова О.А.; Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі. – Харків: ХДУХТ, 2010. – 144 с.
2. Вартанов А.С. Экономическая диагностика деятельности предприятия: организация и методология. – М.: Финансы и статистика, 1991. – 80 с.
3. Ветров А.А. Операционный аудит-анализ. – М.: Перспектива, 2004. – 120 с.
4. Воронкова А.Е. Стратегическое управление конкурентным потенциалом предприятия: диагностика и организация. – Луганск, 2002. – 315 с.
5. Гавва В.Н., Божко Е.А. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: навч. посіб. – Київ: Центр навч. літ., 2004. – 224 с.
6. Гадзевич О.І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств: навч. посіб. – К.: Кондор, 2007. – 180 с.
7. Гончаров В.В. Важнейшие понятия и концепции в современном управлении. – М.: МНИИПУ, 2002. – 176 с.
8. Гринев В.Ф. Инновационный менеджмент: Учебное пособие. – К.: МАУП, 2003. – 148 с.
9. Донец Ю.Ю. Эффективность использования производственного потенциала. – К.: Знание, 2000. – 123с.
10. Євтушевський В.А. Основи корпоративного управління: Навч. посібник. – К.: Знання-Прес, 2002. – 317 с.
11. Загорна Т.О. Економічна діагностика: навч. посіб. / Макіїв. екон.-гуманіт. ін-т. – Київ: ЦУЛ, 2007. – 400 с.

11. Залуцький І.Р., Цимбалюк В.М., Шевченко С.Г. Планування і діагностика діяльності підприємств: навч. посіб. / Львів. регіон. ін-т держ. управл., Нац. акад. держ. управл. при президентові України. – Львів: "Новий Світ-2000", 2011. – 320 с.

12. Клименко С.М., Омельяненко Т.В., Барабась Д.О., Дуброва О.С. Управління конкурентоспроможністю підприємства: навч. посіб. / Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана. – вид. 2-ге, без змін. – Київ: КНЕУ, 2009. – 520 с.

13. Маккей Х. Как уцелеть среди акул: (Опередить конкурентов в умении продавать, руководить, стимулировать, заключать сделки) / под общ. ред. И.В. Липсица, предисл. И.В. Липсица, Л.Б. Невзилина. – М.: Экономика, 1993. – 367с.

14. Салига С.Я., Дацій Н.В., Корецька С.О., Нестеренко Н.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Гуманіт. ун-т., Запоріж. ін-т держ. та муніцип. упр. – Київ: Центр навч. л-ри, 2006. – 210 с.

15. Сіваченко І.Ю., Козак Ю.Г., Єхануров Ю.І., Макогон Ю.В. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств: навч. посіб. / за ред. І.Ю. Сіваченка, Ю.Г. Козака, Ю.І. Єханурова. – вид. 2-ге, переробл. і допов. – Київ: Центр навч. л-ри, 2006. – 456 с.

16. Стоянов Е.А., Стоянова Е.С. Экспертная диагностика и аудит финансово-хозяйственного положения предприятия. – М.: Перспектива, 2002. – 89 с.

17. Панасовський Ю.В., Семененко Б.А., Теліженко О.М. та ін. Оцінка активів підприємства: навч. посіб. / за заг. ред. Ю.В. Панасовського. – Суми: Унів. книга, 2009. – 512 с.

4.2 Додаткова література

1. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економічна діагностика: Навч. посібник для студ. ВНЗ. – К.: Центр навчальної літ-ри, 2007. – 307 с.

2. Євдокимова Н.М., Кірієнко А.В. Економічна діагностика: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана. – вид. 2-ге, без змін. – Київ: КНЕУ, 2006. – 110 с.

3. Косянчук Т.Ф., Лук'янова В.В., Майорова Н.І., Швид В.В. Економічна діагностика: навч. посіб. / за заг. ред. Т.Ф. Косянчук. – Л.: Новий Світ-2000, 2007. – 452 с.

4. Кривов'язюк І.В. Економічна діагностика: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 456 с.

4.3 Методичне забезпечення

Методичні матеріали	Мова
1. Конспект лекцій з курсу «Економічна діагностика» (частина 1) для магістрів спеціальності 051 «Економіка» денної та заочної форм навчання / Укладач Т.А. Кулаковська. – Одеса: ОНАХТ, 2017.	Укр.
2. Конспект лекцій з курсу «Економічна діагностика» (частина 2) для магістрів спеціальності 051 «Економіка» денної та заочної форм навчання / Укладач Т.А. Кулаковська. – Одеса: ОНАХТ, 2017.	Укр.
3. Методичні вказівки до практичних занять з курсу «Економічна діагностика» для магістрів спеціальності 051 «Економіка» денної та заочної форм навчання / Укладач Т.А. Кулаковська. – Одеса: ОНАХТ, 2018	Електр./ укр.

4. Методичні вказівки до самостійної роботи студентів з дисципліни «Економічна діагностика» спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» ступеня «Магістр» денної та заочної форм навчання / Укладач Т.А. Кулаковська. – Одеса: ОНАХТ, 2018	Електр./ укр.
---	------------------

4.4 Електронні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua.
3. Офіційний сайт –законодавча база «Ліга». URL: www.liga.com.ua.
4. Веб-сторінка Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.kiev.ua>.
5. Веб-сторінка Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.gov.ua>.
6. Веб-сторінка Міністерства агропромислової політики України. URL: <http://www.minagro.kiev.ua>.
7. Веб-сторінка Головного управління державного казначейства України. URL: <http://www.me.gov.ua/kaznach./plsq1/kaza.a.10>.
8. Веб-сторінка Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.